

REFUGIATS I REFUGIADES: BENVINGUDES!
**Per una Euro-Mediterrània lliure de polítiques frontereres excloents i
compromesa amb els drets humans.**

COMITÈ EXECUTIU – Barcelona, 7 de novembre de 2015

Els fets ocorreguts en els darrers mesos a escenaris ja lamentablement comuns com Lampedusa, l'Estret de Gibraltar, Ceuta o les illes gregues de Lesbos, fan evident amb més força que mai que, tot i ser una àrea de rics intercanvis humans, socials i culturals, la Mediterrània ha estat i és una de les àrees frontereres més controlades del món.

Segons les dades proporcionades per l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR), al 2014 les arribades marítimes a Europa via mar Mediterrània se situaven sobre les 218.000 persones, triplicant el nombre de persones arribades al 2011 en plena Primavera Àrab. En aquell mateix any, es van produir 280.000 detencions a les fronteres europees, de les quals prop del 80% eren persones susceptibles de rebre protecció internacional, segons l'ACNUR. I és que només en el que portem de 2015, ja han arribat a les costes gregues i italianes més de 470.000 persones a la cerca de refugi, xifrant-se la mitjana d'arribades diàries en 6.000 persones.

Els límits de les polítiques d'asil i refugi europees i espanyola

L'actual crisi però, no és casual. La tèbia reacció dels Estats membre de la UE i les mateixes institucions comunitàries fa palesa la deriva cap a una "fortalesa Europa", evidenciant la perspectiva securitària preponderant entre les elits comunitàries i els límits de les polítiques migratòria i d'asil en l'àmbit europeu. En definitiva, l'actual crisi ha estat entesa com una vulneració de les fronteres europees. Emparant-se en el fal·laç argument de prevenció de "l'efecte crida", els Estats membre han optat per la contenció i fortificació de les fronteres mitjançant la tasca de l'Agència Europea de Vigilància en Fronteres (FRONTEX); que ha vingut acompanyada de la recepció en comptagotes i en exclusiva d'aquelles persones elegibles per a l'obtenció de la condició d'asilades.

En cap cas els Estats membre han abordat la present crisi des d'un enfocament basat en drets humans i orientat a garantir la dignitat de les persones desplaçades. Ben al contrari, han desobeït la responsabilitat d'acollida derivada de legislació

internacional que els obliga, com ara la Convenció de Ginebra de 1951 sobre l'Estatut de Refugiats, la Declaració Universal dels Drets Humans de 1948 i el Conveni Europeu de Drets Humans de 1953.

A tall d'exemple, l'Estat espanyol destaca per la seva restrictiva política d'asil: l'any 2014 només va atendre el 0,95% de demandes respecte del conjunt de sol·licituds fetes en el marc de la UE. Així doncs, es fa més i més evident que els Estats membre, i en particular l'Estat espanyol, així com les organitzacions internacionals, han d'assumir les seves obligacions amb la legislació internacional relativa al dret de refugi i asil, i augmentar el nombre de places d'asil ofertes, així com la dotació pressupostària de les mateixes, per tal de garantir la qualitat d'acollida en les diferents fases d'atenció a aquest col·lectiu.

Exigim la defensa de drets humans, la pau i la justícia global a la Mediterrània

Més enllà de denunciar els dèficits existents en la gestió de l'arribada de persones refugiades i migrants, cal també assenyalar les arrels geopolítiques del present escenari. Cal no oblidar que l'àrea Euro-Mediterrània té una importància vital des del punt de vista geoestratègic i econòmic, havent-se alimentat durant anys aliances entre elits oligàrquiques del Sud i del Nord, que han permès que règims autoritaris es perpetuessin a la riba Sud del Mediterrani amb l'acquiescència dels governs europeus, acompanyats d'importants intercanvis econòmics i comercials de béns armamentístics.

I és que les darreres maniobres per part de l'OTAN no fan sinó evidenciar la possibilitat d'un nou desplegament de força militar a la regió. Front aquests fets, cal exigir la posada en marxa de les mesures de resolució de conflictes, diplomàtiques i polítiques, necessàries per a una sortida pacífica i negociada als mateixos.

De la mateixa manera, cal recordar la importància de comptar amb unes polítiques públiques de defensa dels drets humans i de la justícia global, en favor de la pau i amb vocació transformadora; elements que sens dubte poden jugar un paper clau tant en l'acompanyament i acollida com a factor preventiu de futurs conflictes, tant als països emissors com receptors de refugiades. En aquest sentit, cal recordar que els Estats membre de la UE no són, ni de bon tros, els principals receptors de fluxos de migrants i refugiades. Segons l'ACNUR, al voltant del 90% d'aquestes viuen a països més empobrits que els de la Unió Europea, com ara Pakistan, que acull 1.5 milions de persones, el Líban i Iran, acollint a més d'un milió respectivament, o Jordània, amb 500.000 persones refugiades.

Per unes societats plenament acollidores i lliures de racisme i feixisme

Davant dels fets fins ara presentats, correm el risc que partits i moviments polítics populistes basats en el rebuig a la immigració capitalitzin l'actual escenari. Tal com l'informe anual de la Comissió Europea contra el Racisme i la Intolerància (ECRI) del Consell d'Europa va identificar pel 2014, s'ha detectat un augment dramàtic de l'antisemitisme, la islamofòbia, la incitació a l'odi en línia i el discurs polític xenòfob arreu d'Europa.

Així, en els darrers dies el discurs binari migrant/refugiats ha impregnat les intervencions oficials i discurs dels mitjans de comunicació convencionals. En un context Euro-Mediterrani marcat pels múltiples reptes a la llibertat política i seguretat humana de la ciutadania, abordar la crisi actual apel·lant a categories fonamentades en la suposada elecció o voluntarietat de la persona desplaçada no és una opció políticament neutral. La fina línia que separa una categoria i l'altra, amb criteris variables al llarg del temps, pot portar a eventuais vulneracions dels drets humans d'aquests col·lectius.

Davant d'aquesta possibilitat, cal treballar per la sensibilització de la població local respecte la realitat de les persones refugiades i migrades, així com facilitar que es dinamitzi una xarxa local solidària que permeti donar suport a les persones nouvingudes i facilitar-ne una acollida real i integradora.

La necessitat d'una resposta global per part de la societat civil, administracions públiques i entitats juvenils

Front aquest escenari, des del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC):

- Reclamem una major dotació de recursos a la UE per tal de garantir un efectiu suport jurídic, assistència, acollida i integració social de les persones nouvingudes, així com garantir mecanismes que permetin l'efectiva gestió descentralitzada d'aquests serveis d'atenció i acollida des de les administracions municipals.
- En aquest sentit, exigim que es posin a l'abast de les administracions locals les eines i recursos necessaris per elaborar, revisar o actualitzar, si s'escau, i fer efectius els plans d'acollida municipals i/o comarcals, per tal d'encabir-hi la possibilitat d'asil; així com formar adequadament les persones que des del pla local hauran d'atendre a les persones sol·licitants.

- Més enllà, cal una resposta multinivell per part de les administracions públiques que tingui per principis rectors la coordinació, la cooperació i la descentralització. Així, demanem una major coordinació i intercanvi d'informació entre la Unió Europea, l'Estat espanyol, el Govern de la Generalitat i els ens locals, a fi de garantir una acollida efectiva, coherent i realment integradora arreu del territori.
- Ens comprometem a donar suport i col·laborar en les accions i propostes que s'impulsin des de Stop Mare Mortum, en tant que plataforma ciutadana referent pel canvi de polítiques europees d'estrangeria i migratòries a la Mediterrània. Més enllà de sumar-nos a les campanyes engegades per l'acollida i defensa dels drets humans, la pau i la justícia global, des del CNJC reivindicuem el paper que les entitats juvenils tenim com agents de sensibilització i espai de trobada i acollida per les persones refugiades. Així, des de les entitats juvenils ens comprometem a donar suport als processos locals d'acollida que s'engeguin, posant especial èmfasi en els infants i jovent nouvinguts.
- Exigim als governs de Catalunya, l'Estat Espanyol i la Unió Europea en el seu conjunt, l'enfortiment de les iniciatives de construcció de pau, desarmament, resolució pacífica de conflictes, defensa dels DDHH, Dret Internacional Humanitari per tal de donar acollida a totes les persones que fugen d'una situació de violència i injustícia.